

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Hogyan egyeztethető össze a nemzeti és az európai dimenzió az Európáról szóló kommunikációban?

(2009/C 27/30)

2007. október 25-én az Európai Unió Tanácsának jövőbeli francia elnöksége véleményalkotásra kérte fel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot a következő tárgyban:

Hogyan egyeztethető össze a nemzeti és az európai dimenzió az Európáról szóló kommunikációban?

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság – Eljárási Szabályzatának 20. cikkével összhangban – Béatrice OUIIN-t jelölte ki főelőadónak.

A vélemény az Európai Bizottság 2008. április 2-án elfogadott „Vitassuk meg Európát! – a D-terv (demokrácia, párbeszéd és vita) tapasztalatainak továbbvitele” című közleményében ⁽¹⁾ foglalt elképzeléseket is figyelembe veszi.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2008. július 9–10-én tartott, 446. plenáris ülésén (a július 10-i ülésnapon) 115 szavazattal, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

Az EGSZB a következőket ajánlja:

1.1 Egyszerű, a gyermekek által is érthető szavakkal kell bemutatni az európai integráció újszerűségét, értékeit, projektjét.

1.2 Egy európai szintű, az Unió 22 hivatalos nyelvére lefordított (a tagállamokban már alkalmazott gyakorlat alapján elkészített) közös ismeretanyagot kell az általános iskolai tanulók rendelkezésére bocsátani az európai uniós polgári ismeretek oktatásának céljából. Ezt az ismeretanyagot az Európai Parlament is jóváhagyhatná. Bekerül majd az iskolai tantervbe, valamint elsősorban a vélemények közvetítőinek: a választott képviselőknek, újságíróknak és oktatóknak szervezett képzés alapját is képezi majd. A képzések megszervezése a nemzeti szint hatáskörébe tartozik.

1.3 Minden intézménynek közös kommunikációs politikát kellene kidolgoznia és közvetítenie. A „Vitassuk meg Európát!” című közleményben ezt sugalló javaslatok ösztönző erejűek, de nem elég messzemenőek. A kommunikáció során kerülni kell a Brüsszelben előszeretettel alkalmazott „euronyelvezetet”, és elő kell segíteni az európai polgárok társadalmi kihívásairól szóló vitát.

1.4 Ezt a közös kommunikációs politikát az európai intézmények élén álló politikusokon, valamint az európai kormányokban tevékenykedő, a miniszteri tanácsuléseken döntéseket hozó és saját országukban közismert személyiségeken keresztül kell véghezvinni. Ahhoz pedig, hogy 495 millió európaít meg tudjunk szólítani Brüsszelből, a kommunikációval a vélemények közvetítőit (a civil társadalom képviselőit, a helyi választott képviselőket, az újságírókat, a tanárokat) kell megcélózni: például rövid és érthető összefoglalót kellene a kezükbe adni az Európai Tanács üléseinek végén.

1.5 Nemzeti szinten a civil társadalom tagjainak és a helyi választott képviselőknek kell előmozdítaniuk az európai részvételi demokráciát: nekik kell közösen megismerniük a polgárok véleményét és álláspontját az európai projektekkel kapcsolatban. A helyi választott képviselők vannak a legjobb helyzetben ahhoz, hogy szerepelhessenek a helyi sajtóban, amelyet a legtöbben olvasnak. Ha ők Európáról beszélnek, a média is azt fogja közvetíteni. Mindenkinnek, aki európai megbízatással rendelkezik, évente egyszer be kellene számolnia tevékenységeiről a megbízói előtt. Helyi szinten jegyzéket kellene összeállítani azokról az európai tapasztalattal rendelkező személyekről, akik előadást tarthatnának iskolákban, egyesületekben, gyűlésekben és hasonló helyszíneken.

1.6 Európai szinten naprakész információkat és az Unió különböző tagállamaira és valamennyi témára kiterjedő összehasonlító adatokat tartalmazó adatbázisokat kell ezeknek a személyeknek (helyi képviselők, újságírók, tanárok, a nemzeti gszt-k tagjai, illetve a civil társadalom egyéb képviselői) a rendelkezésére bocsátani. Különösen a civil társadalom számos sajtóterméke táplálkozhat ezekből az információkból.

1.7 Nemzeti szinten elő kell segíteni a polgárok közötti közvetlen találkozásokat és eszmecseréket a következők segítségével: testvérvárosi programok, sportrendezvények, egy másik tagállam képviselőinek jelenléte az európai vetülettel bíró szakképzéseken stb. A meglévő mobilitási programok kiegészítése képpen az utazási költségek finanszírozását egyszerű és decentralizált módon hozzáférhetővé lehetne tenni (európai kommunikációs alap).

1.8 Jobban ki kell használni a meglévő forrásokat, például a lefordított dokumentumokat, amelyek még ma is igen gyakran csupán az európai intézmények munkadokumentumaiként használatosak. Ezenkívül támogatni kell a többnyelvűséget, amely az európaiak közti kommunikáció szükséges előfeltétele ⁽²⁾.

⁽²⁾ Lásd az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006.10.26-i véleményét a következő tárgyban: A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Új keretstratégia a többnyelvűség ösztönzésére (előadó: An LE NOUAIL MARLIÈRE – HL C 324., 2006.12.30.); a SOC/306. jelű, Többnyelvűség című feltáró véleményt, amelynek megvitatására 2008 júliusában kerül sor (előadó: An LE NOUAIL MARLIÈRE); valamint az Amin Maalouf-féle csoport javaslatait.

⁽¹⁾ Brüsszel, 2008.4.2., COM(2008) 158 végleges.

1.9 Javasolni kell a tagállamoknak, hogy hozzanak létre teljes jogú, európai ügyekért felelős minisztériumokat. A külföld az Unió határainál kezdődik, az európai ügyek pedig belpolitikai és nem külpolitikai kérdések. Ez a szervezetekre és a médiákra is érvényes.

1.10 Nemzeti szinten ki kell használni a különféle eseményeket (európai és nemzetközi sportbajnokságok, európai parlamenti választások, Európa-nap, nyelvek európai napja, évfordulók – például a berlini fal ledöntésének évfordulója), és Európát népszerűsítő rendezvényeket kell szervezni, amelyeken megjelennek az európai szimbólumok (a himnusz és a zászló).

2. Indokolás

2.1 *Hogyan egyeztethető össze a nemzeti és az európai dimenzió az Európáról szóló kommunikációban?*

2.1.1 Az alkotmányszerződés-tervezet franciaországi és hollandiai elutasítása óta létezik egy olyan konszenzus, amely szerint Európát megfelelőbb módon kell a nagyközönségnek bemutatni. Az írországi népszavazás eredménye arra világít rá, hogy ezt a szándékot még sem nemzeti, sem európai szinten nem sikerült konkrét cselekvésekre váltani.

2.1.2 Az Európai Bizottság számos dokumentumot készített, amelyeket már meg is vitattak. Az EGSZB is kiváló véleményeket nyújtott be a témában, amelyek tartalmát itt felesleges átfogalmazva újból leírni. Az európai kommunikációs politikáról szóló fehér könyv (CESE 972/2006 ⁽³⁾) javaslata szerint „szükséges az állami hatóságok, a civil társadalom és az Európai Unió intézményei részéről az a közös törekvés, hogy Európa helyét a közszférában kialakítsák”. Ennek a véleménynek a célja nem új javaslatok felvétele, hanem a már meglévők rendszerezése. ezeket aszerint kellene szétválogatni, hogy mely szereplők feladatkörébe tartoznak (állami hatóságok, civil társadalom, uniós intézmények), és elsődleges fontosságú fellépéseket kellene meghatározni.

2.2 Az Európáról szóló kommunikáció összetett feladat

2.2.1 Az Európáról szóló kommunikáció szükségszerűen összetett: Európa építésének projektje soha nem nyerte el valamennyi szereplő tetszését, mindig is voltak olyanok, akik nem értettek egyet a folyamattal: vagy kisebb, vagy nagyobb mértékű integrációt szerettek volna, vagy éppen gyorsabban akartak haladni. Európa kiegyensúlyozott és közérthető módon történő népszerűsítése tehát küzdelmes. Nem arról van szó, hogy Európát „el kellene adni”, hanem hogy lehetővé kell tenni, hogy a polgárok úgy éljenek az európai térségben és vegyenek részt annak életében, hogy tisztában vannak az Unió jövőjét meghatározó irányok kiválasztásának hátterével.

2.2.2 Az Európáról szóló kommunikáció azt jelenti, hogy meg kell értetni az emberiség történelme során egyedülálló politikai realitást, és valamilyen projektet kell javasolni. Egyensúlyt kell teremteni a projektről szóló kommunikáció – amely a poli-

tikai döntéshozók feladata –, valamint az intézmények munkájáról szóló alapvető információk között – amely pedig az egyes intézmények feladata és az érdekelt célközönségnek szól.

2.2.3 A kezdeti projekt megújításra szorul. Annak a generációnak a számára, amely nem a második világháborút követő időszakban nőtt fel és Szarajevó bombázása idején kezdett érdeklődni a világ iránt, már nem hiteles az a szlogen, hogy „Európa a békét jelenti”. A 70-es évek után született nemzedékek úgy érzik, hogy Európát rájuk kényszerítették, hogy egy közelgő háborút sem tudott megakadályozni, és attól sem tudná őket megvédeni, amit egyesek a globalizáció túlkapasainak tartanak. Nem veszik észre, hogy azok a jogok és szabadságok, amelyeket élvezhetnek, Európa dinamizmusának eredményei.

2.2.4 Tudatosítani, hogy a határok megszüntetésével Európa a „látóhatár kitágítását” jelenti, konkrét példákat hozni arra, hogyan töröljük el fokozatosan azokat az akadályokat, amelyek egymás megismerésének, a párbeszédnek, a közlekedésnek, a kereskedelemnek, a munkának, a más tagállamban történő letelepedésnek és hasonlóknak az útjában állnak; megmutatni, hogy Európa a polgárai számára életterük bővítése révén kiszélesíti a lehetőségeket és utat nyit különböző kultúrák felé: nos, ez már sokkal jobban mobilizálhatja az embereket. Ha elmagyarázzuk, hogy Európa a különböző rendszerek összehasonlítása révén lehetővé teszi, hogy mindegyikből a legjobbat hozzuk ki: ezzel lehet ám kézzelfoghatóan bizonyítani Európa hasznosságát!

2.2.5 El kell végre magyarázni a polgároknak, hogy csak együtt tudunk fellépni az éghajlatváltozás ellen és az élelmiszerbiztonság mellett, valamint védeni a környezetet és a fogyasztók jogait. Európának – ugyanúgy, mint az államoknak – egyszerű fogalmakra van szüksége. Könnyű megértetni egy gyermekkel, hogy az utazáshoz utakra és vasutakra van szükségünk, hogy a világ megértéséhez mindenkinek meg kell tanulnia olvasni, hogy meg kell büntetni azokat, akik ártnak másoknak, az embercsoportoknak, és hogy a mindenki számára szükséges szolgáltatásokat (területfejlesztés, oktatás, igazságügy) az állam biztosítja, és az állam azért van, hogy segítsen az egészség, a biztonság és a szolidaritás megőrzésében. Mivel friss építményről van szó, amelynek lényegét egyes polgárok nehezen fogják fel, nem könnyű megértetni Európa lényegét, szükségességét és hasznosságát. A tágabb léttér kialakításának fontosságát, és azt, hogy azaz hogy erősebbek és kreatívabbak leszünk, ha többen vagyunk, egyszerűen el lehet magyarázni a gyerekeknek és szüleiknek.

2.2.6 Az euró – bár nem érint minden uniós tagállamot – sikertörténetnek tűnik, amelyet jobban előtérbe kellene helyezni, mivel a határok megszüntetését jelképezi, erősíti az Európához tartozás érzését és egyben azt a gondolatot, hogy együtt szilárdabbak vagyunk.

2.2.7 Az Európával történő azonosuláshoz szükség van a mindenki által ismert jelképes figurákra és erős szimbólumokra is, mint például az európai zászlóra.

⁽³⁾ HL C 309., 2006.12.16., 115–119. o.

3. Általános megjegyzések

3.1 Politikai kommunikáció és intézményi kommunikáció

3.1.1 Megjegyezendő, hogy valamennyi európai intézmény – jogszerűen – erőforrásokat (képzett tisztviselőkből álló kommunikációs szolgálatot, honlapokat, kiadványokat, videókat) fordít működésének bemutatására. Az intézményeket végiglátogató polgárok szép brosrúakkal megrakodva térhetnek haza, ami nem garantálja azt, hogy meg is értették, hogyan működik az egész gépezet, és még kevésbé, hogy ez mennyiben érinti mindennapi életüket. Ez a dokumentumhalom inkább a bonyolultság, sőt, a zűrzavar érzetét kelti az emberekben. Nem több, hanem jobb kommunikációra van szükség. Nem az eszközök hiányoznak, hanem újra ki kell használni a bennük rejlő lehetőségeket. A kommunikációs eszközök nem rossz minőségűek, csak a következetesség hiányzik belőlük, és nem hosszú távra szólnak. Nem megfelelően célirányosak sem tartalmukat, sem pedig azokat a személyeket és intézményeket tekintve, akiknek azokat elküldik. Túl sok a tájékoztató füzetecske.

3.1.2 Megingott a polgárok bizalma abban, hogy az Európai Unió képes hatékony kommunikációra, ezért a kommunikációs kultúrában gyökeres változásra van szükség. Az uniós erőfeszítések jelenleg a legjobb esetben nem elégségesek ahhoz, hogy elérjék azokat, akiknek fogalmuk sincs az EU-ról (ez az Unió polgárainak zöme), a legrosszabb esetben pedig ellentétes hatást is válthatnak ki. Ez azért van így, mert az uniós intézmények és a tagállamok nem „dugják össze a fejüket”, amikor információs stratégiákról van szó.

3.1.3 Az intézményi kommunikációra fordított pénzösszeg – minden intézményt együttvéve – jelentős, és hasznosabban is fel lehetne használni a politikákkal kapcsolatos kommunikációra. Érdekes lenne összeírni az egyes intézményekben és tagállamokban kommunikációra szánt költségvetési összegeket, és megtudni, ki a felelős értük.

3.1.4 Mindenki egyetért abban, hogy az Európáról szóló kommunikáció csupán eszköz egy adott projekt szolgálatában, és hogy nem lehet jó a kommunikáció, ha a projekt maga nem az. A nehézség azonban nem csupán a projekt jó vagy rossz minőségében rejlik, hanem abban is, hogy nem állnak rendelkezésre a projekt népszerűsítéséhez szükséges eszközök: az eszközök csupán az egyes intézményekben hozzáférhetők. Az európai projektet viszont elsősorban a legmagasabb szinten álló politikai döntéshozóknak – az Unió soros elnökének (és a Lisszaboni Szerződésben előírt jövöbeli elnökének), az állam- és kormányfőknek, valamint az Európai Bizottság elnökének – kell hordozniuk. A Tanács ülésein részt vevő miniszterek vannak a legjobb helyzetben ahhoz, hogy saját országukban elmagyarázzák az ülésen közösen meghozott döntéseket.

3.1.5 Az intézmények kommunikációja egyértelmű, hiszen többnyire az intézmények munkáját kell megismertetnie. A projekt kommunikációját viszont természetszerűleg folyamatos támadások érik. A konkrét eszközök hiánya, a mindenfelől kapott kritikák, valamint az a tény, hogy a sokszor csak a saját országukban ismert politikai döntéshozók gyakran inkább azzal

foglalkoznak, hogy nemzeti szinten jó képet alakítsanak ki magukról (hiszen innen a legitimitásuk): mindez ahhoz vezet, hogy az európai politikai kommunikáció nem elég erős és nem hallható.

3.1.6 A politikai kommunikáció és az intézményi kommunikáció, az Unió intézményei és a nemzeti intézmények együtt megvalósíthatják az új közös kommunikációs politikát, amely valódi kihívás XXI. századi, a világ többi részében található egysíkúbb közösségekkel szemben egységében sokféle Unió számára. Henry Kissinger szellemes mondása, hogy „Európának nincs telefonszáma”, most is aktuális.

3.1.7 Közös kommunikációs politika létrehozására van szükség, amely összefogná az uniós intézményeket és a tagállamokat, hogy meghatározzák az EU kommunikációs és információs stratégiáját vezérlő közös alapelveket, valamint támogatná a kormány és a civil szervezetek eltérő megoldásait az Európa iránti fogékonyság helyi szinten történő növelésére az egyes országokban.

3.1.8 Az ilyen politika annak biztosításában is fontos szerepet játszana, hogy minden uniós intézmény „ugyanabból a kottából énekeljen”. Az a helyzet, hogy a különálló intézmények ténylegesen versengenek egymással, enyhén szólva neveltséges. Természetes, hogy különböző információs igényeknek és követelményeknek kell megfelelniük, de alapvetően ugyanazért a célért küzdenek, ez viszont úgy tűnik, hogy valahol az öngazdálkodásért, illetve egomenedzsmentért folytatott hajszá során elvesztett.

3.1.9 Ideje, hogy az Európai Unió beruházzon annak a fontos kihívásnak a legyőzésébe, amely a következő évtizedben rá vár, hogy polgárai valóban átérezzék, hogy érdemes ebben a világban egyedülálló vállalkozásban részt venni.

3.2 Célközönség

3.2.1 Brüsszelből nem lehet 495 millió polgárt tájékoztatni az európai projektekről, még az internet segítségével sem.

3.2.2 Az intézményi kommunikációnak egy célközönséghez, nem pedig a széles értelemben vett nagyközönséghez kell szólnia. Azokat kell megcéloznia, akik szakterületükből kifolyólag részt tudnak venni a projektkészítés folyamatában, akik alkalmazni tudják az elfogadott szövegeket, illetve meg tudják azokat ismertetni az érintett személyekkel. Ezek a közvetítők tudják a legmegfelelőbbben elmagyarázni az európai integráció múltbéli és jelenlegi eredményeit. Ebből a szempontból kétségkívül az EGSZB – mivel egyesíti a társadalom minden alkotóelemének képviselőit – alkalmas közvetítő.

3.2.3 Mielőtt megszerkesztenénk egy papír- vagy elektronikus formátumú dokumentumot, el kell dönteni, hogy kinek szánjuk, hiszen a célközönségtől függ mind a dokumentum nyelvezete, mind pedig az abban bemutatott illusztrációk. Túl sok megjelent dokumentum nem jut el a megfelelő olvasóközönséghez, hiszen formátumuk szerint a nagyközönségnek szól, míg tartalmuk szerint nagyon is specializált közönséget céloz meg.

3.2.4 A kommunikációnak szakterületek szerint specializálódott, az információkat közvetítő közönséghez kell szólnia. Ebből a szempontból bevált gyakorlatnak tekinthető az EGSZB kezdeményezése: az intézmény az egyes tagok kívánalmainak megfelelően testre szabott elektronikus hírlevelet („e-bridge”) küld el az ő közvetítőiknek. Az európai és a tagállami parlamenti képviselők hálózatba szervezésére irányuló európai parlamenti projekthez hasonlóan ezek a képviselők is együttesen számos, saját tagállamaikban befolyással rendelkező, közvetítő funkciót ellátó személyhez juttathatják el üzeneteiket.

3.2.5 Külön tájékoztatni kell a választott képviselőket, a nemzeti gszt-k tagjait, az újságírókat és az oktatókat, és fel kell tennünk magunknak a kérdést, hogy milyen információkra van szükségük az európai eszmének és az Unió eredményeinek terjesztéséhez. Az ő igényeiből kell kiindulni, nem pedig az intézmények azon igényeiből, hogy tevékenységüket megismertessék.

3.2.6 Fontos továbbá, hogy a közvélemény irányítóit helyben szólítsuk meg. A „társadalmi közeg” jelentősége egyre nő, és mindenfajta kommunikációhoz a megfelelő médiumot kell kiválasztani.

3.3 A választott képviselők szerepe a képviseleti demokráciában

3.3.1 A politikai kommunikációnak 495 millió európaait kell megcéloznia. Az európai projektről kell szólnia, és meg kell magyaráznia, hogy mit tett, mit tesz és mit kíván tenni Európa, miért jelent többletet, illetve hogyan és miért segít a mindennapokban. Ezt a kommunikációs feladatot az államoknak – különösen a Tanács ülésein részt vevő és így a döntésekről a legjobban informált minisztereknek –, a politikai vezetőknek, illetve a civil társadalom tagjainak kell elvégezniük, akik saját nyelvükön tudnak a polgárokhoz szólni, valamint eléggé közel állnak hozzájuk és ismertek ahhoz, hogy meghallgassák őket. Még ha Európáról valamennyi európai ugyanazokat a közös tanulságokat vonja is le, annak magyarázata, hogy miért jelent ez számukra és országuk számára többletet, nem lehet ugyanaz egy bolgár, egy észt vagy egy svéd ember számára.

3.3.2 Az európai projektről szóló kommunikációnak részvételi jellegűnek kell lennie, amely figyelembe veszi a polgárok igényeit, óhajait és véleményeit. Ehhez az kell, hogy a felelősök meg tudják őket hallgatni. Ezt a konzultációt nem lehet Brüsszselből vagy Strasbourgból megvalósítani. A polgári fórumok közvetíteni tudják ugyan a lakosság véleményét, ám nem elegendőek ahhoz, hogy éreztetni tudják valamennyi polgárral, hogy véleményük meghallgatásra talál.

3.3.3 A képviseleti demokrácia által törvényesített választott képviselők, akik közel állnak a választópolgárokhoz, alkalmasabb helyzetben vannak a közvélemény-kutató intézeteknél ahhoz, hogy megkérdezzék a polgárokat, mi a véleményük az európai projektekről. Ehhez hasonlóan a civil társadalom szereplőinek is meg kell tudakolniuk megbízóiktól, hogy mit gondolnak azokról az európai szinten megvitatott kérdésekről, amelyek szakterületükhöz tartoznak. Ha a választott képviselők beszélnek Európáról, a média azt közvetíteni fogja. Európának így kellene fontos helyet elfoglalni a médiákban (a helyi sajtóban, a helyi televíziókban és rádiókban), illetve a választott képviselők politikai blogjaiban.

3.3.4 A tagállamok képviselőinek, a minisztereknek, az európai parlamenti képviselőknek, az EGSZB és a Régiók Bizottsága tagjainak, a civil szervezetek küldötteinek és a programokkal foglalkozó bizottságokban részt vevő nemzeti tisztviselőknek mind-mind évente be kellene számolniuk a választópolgároknak, illetve megbízóiknak brüsszeli tapasztalataikról (éves jelentés formájában vagy egy helyi összejövetelen). Európa építéséhez nem elég Brüsszelben tevékenykedni: minden résztvevőnek feladata, hogy elmagyarázza odahaza, miről döntenek Brüsszelben. A „Vissza az iskolába” kezdeményezést véghez kell vinni.

3.4 Közös európai polgári ismeretek oktatása

3.4.1 Európai szinten az iskolai tanulók rendelkezésére kell bocsátani az európai integráció történetéről, működéséről, értékeiről és projektjéről szóló, mindenki számára könnyen érthető közös ismeretanyagot. Fontos lenne, hogy ez az ismeretanyag – amelyet az Európai Parlamentnek is jóvá kell hagynia – valamennyi fiatal európai számára ugyanaz legyen. Ahhoz, hogy ezt a gyermekeknek oktatni lehessen, a választott képviselőknek is tanítani kellene, hiszen ők az állami hatóságok azon képviselői, akik a legközelebb állnak a polgárokhoz. Ebből a közös ismeretanyagból egy egyszerű tananyagot kellene összeállítani, amelyben szerepelnie kell az európai zászlónak, Európa térképének, valamint egy „európai polgári kiáltványnak”, és részben a projekt értelméről: történetéről és értékeiről kell szólnia, része pedig az európai politikákról és azoknak a mindennapi életben tapasztalható hatásairól (a határok eltörléséről, az euróról, a strukturális alapokról, a mobilitási programokról, az Alapjogi Chartáról stb.). Ez a tankönyv, amely az Unió 22 nyelvére rendelkezésre áll majd, azt az egységet fejezi ki, amely érthetővé teszi a sokféleséget. Minden európai polgárnak az útlevelel együtt ezt a tankönyvet is meg kellene kapnia.

3.4.2 Az Európáról szóló oktatás az első kihívás, amelyet le kell győzni: valamennyi tagállamnak a lehető legtöbb szinten (iskolai tananyagokban, az állampolgári ismeretekről szóló tankönyvekben, a tanároknak, tisztviselőknek, újságíróknak, a civil társadalom szereplőinek, a választott képviselőknek és a számos brüsszeli konzultációs, koordinációs és döntéshozatali kör résztvevőinek az európai kérdésekről szóló képzésében) be kellene vezetnie ezt a közös ismeretanyagot. A munkavállalók számára is lehetne ilyen képzéseket tartani a szakmai továbbképzés keretében.

3.4.3 A záróvizsgákon, a tanári, tisztviselői és újságíró-képzői versenyvizsgákon Európával kapcsolatos kérdések feltevésével ellenőrizni kell, hogy az ismereteket elsajátították-e. Az európai ismereteket tanító oktatókat hálózatba kellene szervezni.

3.4.4 A közös ismeretanyagnak tartalmaznia kell az Európai Unióra jellemző értékeket, amelyek együttesen megkülönböztetik az Uniót világ többi részétől. Ezek a következők:

- Az emberi méltóság tiszteletben tartása, ami a halálbüntetés eltörlésében és a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bírósága határozatainak végrehajtásában fejeződik ki; a magánélet tiszteletben tartása; a nemzedékek közötti szolidaritás.

- A kulturális sokszínűség tisztelgetben tartása, ami nem a közösségek elkülönítését jelenti, hanem mindenkinek egyéni joga. A rasszizmus, az antiszemitizmus és a homofóbia büntetőjogi eljárás alá esik.
- Az alapjogi charta a szociális jogokat, a szociális párbeszédet és az esélyegyenlőséget is magában foglalja.
- „Transznacionális jogállam”. Az Európai Unióban a jogállam vette át a „farkastörvények” helyét. Ez nemcsak a nemzetállamokra, hanem az Unió egészére is érvényes. Minden európai polgár a származási országának határain túl is érvényesítheti a jogait, akár a nemzeti, akár a közösségi jogról van szó.
- Transznacionális, regionális, generációk közötti és szociális szolidaritási térség, amely a különféle európai alapok révén mutatkozik meg.

3.5 Az európai információk közzététele

3.5.1 A közvetítő szervek már most fontos szerepet játszanak a társadalom különféle rétegeinek tájékoztatásában és figyelmük felkeltésében. Eszközökkel kell őket ellátni, hogy szélesebb körben jászassák ezt a szerepet.

3.5.2 A civil társadalom szervezeteinek (a munkavállalók szakszervezetei és a munkáltatói szervezetek, egyesületek, termelői szövetségek, nem kormányzati szervezetek stb.) sajtója különösen hatékony tájékoztatási pont. Ezek a sajtóorgánumok a saját szakterületükhöz tartozó, az európai projektekkel kapcsolatos információkon kívül általánossá tehetik az összehasonlításokat azzal, hogy bemutatják, hogyan jár el egy adott témában a többi európai ország. Ezek az összehasonlítások táplálhatják a szükséges reformokkal kapcsolatos nemzeti vitákat.

3.5.3 Az Unió adatbázisokat tehetne közzé valamennyi nyelven, hogy a fent említett helyi sajtó – amely közel áll az emberekhez, de nincsenek meg a megfelelő eszközei – felhasználhassa a bennük szereplő adatokat.

3.6 A találkozások és a tapasztalatcserek előmozdítása

3.6.1 Amint azt a csereprogramok, köztük az Erasmus program is bebizonyította, semmi sem ér annyit az Európához tartozás érzésének kialakításában, mint az európaiak közötti közvetlen kapcsolatok. Az iskolai kirándulások, a vállalatok által szervezett utazások, valamint a különböző tagállamokban található községek, iskolák, nyugdíjasotthonok, szociális és humanitárius egyesületek stb. között létrejövő „testvérkapcsolat” a kölcsönös megértés kiváló hordozója. Azonban más intézkedéseket is lehetne hozni: például úgy lehetne dönteni, hogy a szakszervezeti, munkaadói szervezeti vagy egyesületi képzésekre meg kell hívni egy másik tagállambeli polgárt. Hasonlóképpen valamennyi önkormányzat legalább évente egyszer vendégül láthatna egy másik európai országból érkező helyi választott képviselőt. Az európai polgári szolgálat pedig lehetővé tenné a fiatal önkéntesek számára, hogy egy másik tagállamban szerezzenek szakmai tapasztalatot.

3.6.2 A gyermek-önkormányzatok, valamint a nyugdíjaskörök egyetemei között kialakuló testvérintézményi kapcsolatok, a kórustalálkozók, illetve a különböző sportrendezvények mind lehetőséget biztosítanak találkozásokra és egymás megismerésére. Amennyiben a magas utazási költségek miatti akadályok elhárulnak, ezek a találkozások gyorsan és természetesen létrejönnének.

3.6.3 A különböző tagállamok polgárai közötti tematikus találkozások megsokszorozásához eszközökre van szükség, hogy finanszírozni lehessen a más európai országokból érkező meghívottak utazási költségeit. Az Oktatási és Kulturális Főigazgatóság „Aranycsillag” kezdeményezése, amely a testvérintézményi bizottságok és a helyi kezdeményezések közötti találkozókat hivatott ösztönözni, jó úton halad. A leghatékonyabb eredmény elérése érdekében egyszerű, decentralizált rendszerre volna szükség – viszonylag alacsony összegekről lévén szó. A jelenleg kiadott tájékoztató kiadványok számának csökkentése révén megtakarított eszközöket decentralizált alapokba lehetne helyezni, amelyekből az európai partnereknek a szakszervezetek, a helyi közösségek, az ipari szövetségek, a testvérvárosi bizottságok stb. tevékenységeiben való részvételét lehetne támogatni. A helyi részvételre való ösztönzés végett ez a pénz csak az utazási költségeket fedezné, és igen egyszerűen és gyorsan, helyi közvetítéssel kerülne kiosztásra, például a *Europe Direct* vagy a *Maisons de l'Europe* kirendeltségein keresztül. A pénz elosztásához konzultálni kell Európa helyi szintű szereplőivel annak a jegyzéknek az alapján, amely mindazokat a helyi szintű szereplőket tartalmazza, akik megbízást kaptak Brüsszelben vagy másutt működő koordinációs vagy döntéshozatali szervezetben végzendő feladatkörökre (európai vállalkozási bizottságok, egyetemi csereprogramok stb.).

3.6.4 Ösztönözni kellene azt az elképzelést, hogy valamennyi európai polgárnak arra kellene törekednie, hogy életében egyszer eljuthasson Brüsszelbe, Strasbourgba vagy Luxembourgba, ahol meglátogatná az intézményeket, és jobban megérthetné, hogyan is működik Európa.

3.6.5 Ez az intézmények által közösen finanszírozott kommunikációs projektek számára is hasznos lenne: az Európai Bizottság D-tervről szóló, „Vitassuk meg Európát!” című közleménye is előírja, hogy határokon átnyúló kezdeményezésekre is lehetőséget kell adni.

3.7 A meglévő források optimalizálása

3.7.1 Az EGSZB – összefoglaló jellegű, mindenki számára hozzáférhető, jogalkotási javaslati szövegekről szóló (felkérésekre készített) vagy a polgárok aggályainak hangot adó (saját kezdeményezésű) – véleményei nemcsak azért érdekesek, mert hasznos tartalmat hordoznak, hanem azért, mert ugyanaz a szöveg van lefordítva az Unió valamennyi nyelvére, ami közös eszmecserek alapja lehet.

3.7.2 Európai médiára van szükség ahhoz, hogy tudjuk, mi történik más országokban. A határok megszüntetése azt is jelenti, hogy tudjuk, hogyan ártalmatlanítják a hulladékot az észtek, mivel fűtenek a barcelonaiak, hány nap szülesszabadságot kapnak az írek, és minek alapján kapják fizetésüket a románok. Ha tudjuk, hogy kilométerekkel arrébb hasonló helyi problémáival küzdenek az emberek, és ismerjük mások megoldását ugyanarra a problémára, sokkal inkább érezzük magunkat ugyanazon Európa tagjának.

3.7.3 A nemzeteket átfogó audiovizuális média, mint például az *Euronews*, alapvető szerepet játszik a képek és a riportok közvetítésében. Gondoskodni kell arról, hogy az európai ügyek bemutatása kifejezetten az audiovizuális közszolgáltatás kötelezettségei közé kerüljön nemzeti szinten, és létre kell hozni az európai audiovizuális közszolgálat alapjait.

3.7.4 Többet lehetne igénybe venni az Eurovíziót, hogy bizonyos rendezvények már-már szertartásossá váljanak és az európai közvélemény megszokja azokat: ilyen lehetne például az Európai Bizottság eskütételének megismétlése minden nyelven, európai sportbajnokságok stb.

3.8 Európa nem külföld

3.8.1 Az Európával kapcsolatos ügyeket túl sok uniós kormányban a külügyminisztériumokban tárgyalják meg, az Európáról szóló információkat még mindig túl sok médiában a „külföld” rovatban mutatják be, valamint az európai kérdésekkel túl sok szervezetben a nemzetközi szolgálat foglalkozik. Pedig az európai irányelvek a nemzeti parlamentek munkáját táplálják és a társadalom minden területét érintik, vagyis nem „európai” ügyekről, hanem „hazai” ügyekről kellene beszélnünk. Az európai ügyekből ezentúl a tagállamok minden belső politikája is táplálkozik. Teljes jogú, európai ügyekért felelős minisztériumokat kellene létrehozni saját elemzési és előrejelzési, kommunikációs és a civil társadalmat támogató osztályokkal.

3.8.2 Hasonlóképpen: minden adott kérdés megtárgyalásakor be kellene mutatni annak európai vetületét, és meg kellene vizsgálni, hogyan viszonyulnak hozzá a többi tagállamban.

3.8.3 A külföld az Unió határainál, nem pedig a tagállamok határainál kezdődik. Az „európai modellnek” az Unión kívüli államok számára gyakorolt vonzereje segít megérteni az európai projekt szükségességét, legyen szó akár egy nagy közös piac létrehozásáról, vagy akár a sokféleség kezelését szolgáló, nemzeteket átfogó demokratikus modelltől.

3.8.4 Az Unió keletkezéséről és működéséről szóló tájékoztató szemináriumokat szervezni más földrészek magas rangú tisztviselői számára: ez eredményezhetné azt, hogy Európáról

mind határain kívül, mind pedig határain belül kedvezőbb kép alakul ki, és az európai értékeket a világ többi részében is megismerik.

3.9 Események szervezése

3.9.1 A kommunikációval foglalkozó szakemberek mindegyike tisztában van azzal, hogy ha meg akarjuk ismertetni Európát a nagyközönséggel, eseményeket kell szervezni és ki kell használni a tervezett eseményeket népszerűsítésre. A nemzetközi sportrendezvényeken például a díjátadáskor nem kellene-e az európai zászlót is felhúzni a nemzeti zászlóval együtt? Az európai zászlót a nemzeti zászló mellé varrni a játékosok mezén? Az olimpiai játékokon szerzett európai érmeiket is össze-számolni?

3.9.2 Az európai parlamenti választások és a berlini fal ledöntésének évfordulója ugyancsak olyan események, amelyeket nem szabad kihagyni. Továbbá az Európa-napot, május 9-ét ünnepnappá kellene nyilvánítani, esetleg egy másik ünnepnap helyett. Ugyanígy az európai rendezvényeket is ki kell emelni Brüsszel skatulyájából, és a nemzeti ünnepeket kellene felhasználni arra, hogy azok európai dimenziót kaphassanak.

4. Emlékeztető az EGSZB korábbi ajánlásaira

4.1 Az EGSZB emlékeztet a korábban (a kommunikáció tárgyában) az Európai Bizottsághoz intézett javaslataira, különös tekintettel „Az elmélkedés időszaka: az Európai Unióról folytatott vita értékelésének struktúrája, tárgya és háttere” tárgyú 2005. októberi vélemény (CESE 1249/2005) ⁽⁴⁾ mellékletében, a 2005. decemberében elfogadott, A Bizottság hozzájárulása az útkereséshez, és azon túl: D-terv a Demokrácia, Dialógus és Diskusszió érdekében című európai bizottsági közleményről kidolgozott véleményében (CESE 1499/2005) ⁽⁵⁾, valamint az európai kommunikációs politikáról szóló fehér könyvről 2006 júliusában kiadott véleményében (CESE 972/2006) ⁽⁶⁾, valamint a „Partnerség az Európáról szóló kommunikációért” tárgyban készülő, 2008 áprilisában elfogadott véleményében (CESE 774/2008) megfogalmazott ajánlásokra.

Kelt Brüsszelben, 2008. július 10-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁴⁾ HL C 28., 2006.2.3., 42–46. o.

⁽⁵⁾ HL C 65., 2006.3.17., 92–93. o.

⁽⁶⁾ HL C 309., 2006.12.16., 115–119. o.